Motion till riksdagen 1985/86:Ub718

Björn Molin m. fl. (fp, s, m, c)

Öststatsforskningen

Östeuropa är en viktig del av vår omgivning. Med de av våra grannländer som numera ingår i östblocket – Ryssland, Estland, Lettland, Litauen, Polen och Östtyskland – har Sverige sedan århundraden haft täta kontakter. Även med övriga öststater finns sedan länge omfattande förbindelser. Kultur, statsskick och ekonomiska förhållanden i Östeuropa är viktiga områden för svensk forskning. I tio års tid har det i Uppsala även givits utbildning i öststatskunskap, och fr. o. m. 1985 finns en särskild öststatsvariant av den internationella ekonomlinjen som ger fördjupade kunskaper i öststaternas ekonomiska och politiska system samt färdigheter i ryska och tyska språken.

Regering och riksdag har vid flera tillfällen uttalat sitt stöd för den s. k. områdesforskning som ägnas åt Östeuropa. I anslutning till det senaste forskningspolitiska beslutet betonades vikten av en inhemsk forskningskompetens på detta område. Såväl riksbankens jubileumsfond som humanistisk-samhällsvetenskapliga forskningsrådet har under senare tid ägnat uppmärksamhet åt öststatsforskningen. Jubileumsfonden har i första hand stött ett antal samhällsvetenskapliga forskningsprojekt, medan forskningsrådet valt att inrikta sitt stöd åt den humanistiskt inriktade forskningen om Östeuropa. Den samhällsvetenskapliga och historiska forskning som bedrivits har nyligen dokumenterats i arbetet Öststatsforskning i Sverige 1950–1983. Forskningsöversikt och bibliografi, utgiven av riksbankens jubileumsfond. Av denna skrift och av en rapport som nyligen avlämnats av HSFR:s kommitté för Östeuropaforskning framgår att det finns en relativt ansenlig vetenskaplig kompetens i Sverige och följaktligen goda förutsättningar för framtida forskningsinsatser på detta område.

Vad som brister är emellertid den institutionella basen. Vid Uppsala universitet finns sedan några år tillbaka en institution för öststatsstudier knuten till den samhällsvetenskapliga fakulteten. Institutionen bildades genom en sammanslagning av enheten för öststatskunskap och avdelningen för öststatsforskning. Det vetenskapliga arbetet i Uppsala leddes 1970–1981 av en extra professor på halvtid och 1983–1985 av en extra professor på heltid.

I samband med att den nuvarande tjänsteinnehavaren tillträder en tjänst vid annat universitet har nu en vakans uppstått, och den samhällsvetenskapliga fakulteten vid universitetet har i anslutning härtill signalerat att den för närvarande har resurser att ånyo utlysa en extra professur. Däremot har fakulteten under flera år uppfört en ordinariesättning av professuren som ett angeläget önskemål i sin anslagsframställning.

Enligt vår uppfattning är det ytterst viktigt att en sådan ordinariesättning av tjänsten genomförs. Uppsalainstitutionen har i allt större utsträckning kommit att fungera som ett centrum för den samhällsvetenskapliga öststatsforskningen i landet med väsentliga funktioner bl. a. i form av handledning och dokumentation. Det är begripligt att fakulteten i längden inte kan bekosta dessa insatser med egna medel utan i stället reser önskemål om finansiering av professuren över ordinarie budget. Det kan erinras om att flera motsvarande centra för områdesstudier har ställning av självständiga institut och finansieras antingen över statsbudgeten eller med nordiska anslag, t. ex. Nordiska Afrikainstitutet, Latinamerikainstitutet och Nordiska Asieninstitutet.

Något förslag om ordinariesättning av professuren i öststatsforskning finns inte uppfört i årets budgetproposition, och vi avstår också från att yrka på ett riksdagsbeslut härom för nästkommande budgetår. Däremot vill vi förorda en opinionsyttring från riksdagens sida inför prövningen av den budget som avser budgetåret 1987/88.

Hemställan

Vi föreslår

att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen har anförts om önskvärdheten av en ordinariesättning av professuren i öststatsforskning.

Stockholm den 24 januari 1986

Björn Molin (fp)

Carl Bildt (m) *Gösta Andersson (c)*

Sture Ericson (s)